

У разі невикористання особою права на оскарження протягом *п'яти робочих днів* з дня її письмового повідомлення про прийняття рішення про відмову у визнанні біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, уповноважена посадова особа органу міграційної служби вилучає в такій особі довідку про звернення за захистом в Україні та повертає особі її документи, що посвідчують особу, та інші документи, що надавались такою особою під час звернення до органу міграційної служби та перебувають на його зберіганні, про що робиться відмітка в розписці про зберігання документів.

Таким чином, ми дослідили види процесуальних строків адміністративного провадження про визнання іноземного громадянина (ОБГ) біженцем, або особою, що потребує додаткового та тимчасового захисту, наприкінці нами наведено строки, які віднесено до групи - строки виконання рішень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабяк А.В. Адміністративно-процесуальні строки: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. – К.: НАВСУ, 2005. – 201 с.
2. Коваль Л.В. Административно-деликтное отношение / Л.В. Коваль. – К.: Выща шк., 1979. – 229 с.
3. Бахрах Д.Н. Административное право: учебник / Д.Н. Бахрах. – М.: БЕК, 1995. – 353 с.
4. Перепелюк В.Г. Адміністративний процес. Загальна частина: навч. посіб. / В.Г. Перепелюк. – Чернівці: Рута, 2003. – 367 с.

УДК 156.98

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ВОЛОНТЕРІВ ЯК СУБ'ЄКТІВ НАДАННЯ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДОПОМОГИ

Сидоренко К.О., здобувач

Національна академія внутрішніх справ

У даній науковій статті досліджено права та обов'язки волонтерів як суб'єктів надання волонтерської допомоги, а також здійснено класифікацію волонтерів та наведено авторське визначення поняття «волонтер».

Ключові слова: волонтер, особисті якості волонтера, класифікація волонтерів.

Сидоренко К.А. АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВОЙ СТАТУС ВОЛОНТЕРОВ КАК СУБЪЕКТОВ ПРЕДОСТАВЛЕНИЯ ВОЛОНТЕРСКОЙ ПОМОЩИ / Национальная академия внутренних дел, Украина

В данной научной статье исследованы права и обязанности волонтеров как субъектов предоставления волонтерской помощи, а также осуществлена классификация волонтеров и приведено авторское определение понятия «волонтер».

Ключевые слова: волонтер, личные качества волонтера, классификация волонтеров.

Sidorenko K.A. ADMINISTRATIVE AND LEGAL STATUS OF VOLUNTEERS AS SUBJECTS OF VOLUNTEER / National academy of internal affairs, Ukraine

In this research article explores the rights and responsibilities of volunteers as subjects of volunteer help, and classifies volunteers and are copyright definition of "volunteer".

The analysis of theoretical approaches to the concept of "volunteer" and defined its administrative and legal status.

Singled characteristics volunteer that distinguish it from other similar concepts, such as "benefactor", "volunteer" are:

- 1) provides volunteer help willingly, unselfishly donated;
- 2) carried out volunteer work is a nonprofit, social public for the benefit of the recipient volunteer;
- 3) voluntary assistance provided volunteer realized by providing assistance, care, activities related to environmental protection, preservation of cultural heritage, historical and cultural environment, historical and

cultural monuments, places of burial, as well as promoting holding events of national and international importance related to the organization of mass sports, cultural and other entertainment and social events;

4) Volunteers are compulsory members of the appropriate volunteer organization;

5) the legal basis implementation volunteering is an agreement between the volunteer and the volunteer organization.

It was found that volunteer work is based on the principles of confidentiality, individual approach to each individual's needs and characteristics, taking into account the results of research, experience and best practices of social support for people who are in difficult circumstances; consistency, comprehensiveness, chargeless social services, continuing professional competence social workers.

The author gives in volunteer understand individual who voluntarily, selflessly donated performs non-profit, social community activities for the benefit of the recipient volunteer to give him all sorts of assistance, care, carrying out activities related to environmental protection, preservation of cultural heritage, historical and cultural environment, historical and cultural monuments, places of burial, and promote activities of national and international importance related to the organization of mass sports, cultural and other entertainment and public events and is a member of the relevant volunteer organization which signed an agreement on the implementation of voluntary activities.

Key words: volunteer, volunteer personal characteristics, classification volunteers.

На сьогоднішній день, волонтерський рух в Україні набуває масового характеру, при чому в різних сферах суспільного життя, у тому числі в галузі освіти, охорони здоров'я, соціального захисту та в інших не менш важливих сферах загальнодержавного значення, успішна реалізація яких значною мірою залежить від залучення необхідної кількості та належної підготовки суб'єктів надання волонтерської допомоги.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про волонтерську діяльність» суб'єктами надання волонтерської допомоги є волонтери та волонтерські організації, які добровільно, безкорисливо займаються волонтерською діяльністю, котра у свою чергу є соціально спрямованою та неприбутковою.

Вагомий внесок у становлення теорії волонтерства, розробку його теоретичних та методологічних засад зроблено російськими (І. Айнутдинова, О. Акімова, Л. Вандишева, В. Пестрикова), українськими (О. Безпалько, І. Зверева, Н. Заверико, Г. Лактіонова, Л. Міщик, І. Мигович, С. Пальчевський, В. Петрович, Ю. Поліщук, А. Рижанова, М. Тименко) й зарубіжними (Р. Лінч, С. Маккарлі (США), Л. Питка, С. Матерна (Польща) дослідниками, які визначили сутність, ознаки, особливості, напрями та принципи волонтерської роботи.

Спочатку нам необхідно визначитися з основними поняттями «волонтер» та його адміністративно-правовим статусом.

Російський соціолог Є.І. Холостова тлумачить поняття «волонтер» в наступному значенні. 1. «Волонтери (від англ. Volunteer - доброволець) - це люди, які роблять що-небудь по своїй волі, за згодою, а не з примусу. Вони можуть діяти або неформально, працювати безкоштовно, як в державних, так і приватних організаціях медичної, освітньої сфери, або соціального забезпечення, або бути членами добровольчих організацій ... Волонтери в сучасному значенні цього слова - це члени громадського об'єднання соціальної спрямованості» [1, 89]. 2. Волонтер - це людина, яка добровільно надає безоплатну соціальну допомогу та послуги інвалідам, хворим, особам і соціальним групам, що опинилися у складній життєвій ситуації [2, 38]. 3. Здійснює свідому, добровільну діяльність на благо інших [3, 23].

Російський психолог Н.А. Потапова у своїй роботі, присвяченій волонтерству пише: «Волонтери це люди, які залучаються до суспільно корисних заходів державними структурами, фахівцями або церквою, зайняті добровільною і безоплатною працею, у вільний від основної діяльності час, спрямованим на користь іншим людям, організаціям і суспільству в цілому» [4, 21].

Як пише в одній зі своїх робіт вітчизняний психолог Г.П. Бодренкова: «Волонтер» - спочатку в російській мові означав «того, хто добровільно поступає на військову службу мисливець або однорічник ... Щоб залучити в армію по можливості всі освічені елементи населення, їм була надана пільга - термін військової повинності з трьох років скорочувався до одного року, але тільки тим, хто сам виявить бажання служити, не піддаючись жеребам. Однорічники утримували себе самі, жили на квартирах, а не в казармах і проходили навчання в особливих командах» [5, 56].

На думку Р.Х. Вайноли, волонтерами називають громадян, які здійснюють благодійну діяльність у формі безоплатної праці в інтересах благоотримувача, у тому числі в інтересах благодійної організації [6, 83].

Ю.В. Калашников та Т.В. Колодуб вважають, що волонтер – це людина, яка вільно, не маючи якихось корисливих цілей, займається діяльністю на користь суспільства [7, 128].

Таким чином, *характерними рисами волонтера*, які відрізняють його від інших схожих понять, наприклад, «благодійник», «доброволець» є:

- 1) надає волонтерську допомогу добровільно, безкорисливо, безоплатно;
- 2) здійснювана волонтером діяльність є неприбутковою, соціально громадською, на користь отримувача волонтерської допомоги;
- 3) волонтерська допомога, яка надається волонтером реалізується шляхом надання допомоги, здійснення догляду, проведення заходів, пов'язаних з охороною навколишнього природного середовища, збереженням культурної спадщини, історико-культурного середовища, пам'яток історії та культури, місць поховання, а також сприяння проведенню заходів національного та міжнародного значення, пов'язаних з організацією масових спортивних, культурних та інших видовищних і громадських заходів;
- 4) волонтери є обов'язковими членами відповідної волонтерської організації;
- 5) правовою підставою здійснення волонтерської діяльності є укладення договору між волонтером та волонтерською організацією.

Волонтером може стати далеко не кожна особа, адже в силу внутрішніх, особистісних характеристик, стану душі, зовнішніх чинників волонтерська робота належить до таких видів соціальної діяльності, де *особистісні якості* волонтерів значною мірою визначають ефективність та успішність їхньої роботи. Щодо сутності якості як психолого-педагогічного поняття, то великий тлумачний словник сучасної української мови наводить таке визначення: «якість – внутрішня визначеність предмета, яка становить специфіку, що відрізняє його від усіх інших. Ступінь вартості, цінності, придатності чого-небудь для його використання за призначенням. Та чи інша характерна ознака, властивість, риса кого-, чого-небудь» [8].

Зупинимося на головних якостях волонтера, котрі, на нашу думку, є визначальними в процесі надання волонтерської роботи та провадження волонтерської діяльності зокрема: соціальна активність, толерантність, емпатія, альтруїзм, моральна відповідальність, терпимість, комунікативність, етичність.

По-перше, *соціальна активність* – особистісна якість, у якій «виявляється творче, свідоме ставлення до життя суспільства соціальних цінностей, що знаходить своє відображення в діяльності, яка забезпечує професійну самореалізацію особистості»; свідоме ставлення до життя соціуму, його соціальних цінностей, що виражається в енергійності, працездатності, небайдужості до всього, що відбувається навколо, прагненні розбудити ініціативу людей, зробити їх співучасниками соціально-педагогічного процесу. Активність особистості відображається в різноманітній і багатосторонній діяльності, спрямованій на перетворення навколишнього світу, зміну власного психічного світу; на формування в себе потрібних соціальних якостей.

По-друге, *толерантність* до іншого, що означає бажання (або, принаймні, згоду) особистості визнавати самоцінність поглядів, відмінних від її власних, навіть тих, які за змістом є неприйнятними для неї; підвищення терпимості до яких-небудь впливів середовища за рахунок зниження чутливості. Тісно пов'язана з розвитком почуття власної гідності, поваги до гідності іншого. Тобто, можливість досягти взаємної поваги, розуміння й узгодження різнорідних інтересів та поглядів без застосування тиску, здебільшого методами роз'яснення і переконання. Сутнісними характеристиками толерантності є повага, симпатія, доброта, стриманість, терпимість, вміння спілкуватися, здібності зрозуміти іншого, сила волі, витривалість.

По-третє, *емпатія* – здатність зрозуміти внутрішній світ іншої людини, проникати в її почуття, відгукуватися на них та співпереживати; здатність ототожнювати себе з дитиною, встати на її

позицію, розділити її інтереси й турботи, побачити очима дитини проблеми, які хвилюють її, її взаємини з іншими дітьми.

По-четверте, *альтруїзм* – принцип життєвої орієнтації особистості, згідно з яким благо іншої людини більш важливе і значуще, ніж власне благо й особисті інтереси. Цей принцип протилежний егоїзму. Альтруїзм за своїм змістом та способами вияву спирається на фундамент гуманістичного світогляду. Лежить в основі моральної практики таких видів діяльності, як благодійність, визначає деякі особистісні якості (милосердя, безкорисність та ін.).

По-п'яте, *моральна відповідальність* являє собою «генералізовану якість особистості, яка формується всім складом її внутрішнього світу й виражається в причетності до суспільних цілей і завдань, у самоспрямованості морально звільненої діяльності щодо їх здійснення на основі усвідомлення та засвоєння суспільних вимог, передбачення результатів вчинку, вибору способу діяльності, його реалізації та самооцінки»; «сукупність потреб і здібностей людини поводитися відповідно до об'єктивної потреби стосовно найближчого оточення, рідної країни, природи, праці, підтримувати прогресивні світові явища на основі відображення свого об'єктивно відповідального положення в мегасистемі».

По-шосте, *терпимість* – уміння відкоригувати свої негативні емоції та почуття, спрямувавши їх у конструктивне русло для позитивної мотивації на подальшу співпрацю). Говорячи про терпимість як особистісну якість волонтера, маємо на меті терпимість, в основі якої лежить механізм, що забезпечує терпимість особистості в процесі соціальної взаємодії. Тут мова ідеться про схильність, готовність до певної «терпимої» реакції особистості на середовище.

По-сьоме, *комунікативність* - спілкуючись із клієнтом, волонтер має змогу дізнатися про його проблеми, очікування та надії; завдяки спілкуванню можна виробити план спільних дій, вчасно скоригувати можливі шляхи вирішення проблеми, спрогнозувати очікувані результати.

По-восьме, *етичність* означає завжди пам'ятати про інтереси людини, якій надається допомога; захищати права особи, котра потребує підтримки й допомоги, сприяти її розвитку; сприяти всебічному гармонійному та самобутньому розвитку людини, якій надається допомога, її продуктивній самореалізації; бути доброзичливим, уважним у роботі, вміти вислуховувати; ставити службовий обов'язок над усе, бути відданим своїй професії; бути зразком етичної поведінки, носієм високих моральних якостей; уміти не піддаватися впливам, залишатися об'єктивним, діючи в межах своєї компетентності; виходити з позиції милосердя, виконуючи різні ролі; справлятися зі своїми обов'язками якнайкраще; прагнути до самовдосконалення, підвищення своєї професійної майстерності; персонально відповідати за свої дії; зберігати й захищати гідність, честь та права своїх колег; активно співпрацювати з іншими особами, організаціями, від яких залежить добробут людини, якій надаються послуги та ін.

Отже, наявність вищезазначених основоположних сутнісних характеристик особи волонтера дає всі підстави вважати, що особа з такими якостями має всі можливості всесторонньо допомогти отримувачу волонтерської допомоги, яка може проявлятися будь-то в наданні фізичної допомоги чи допомоги на рівні просто моральної підтримки.

Відповідно до зазначеного, волонтерська робота ґрунтується на засадах конфіденційності; індивідуального підходу до кожної людини з урахуванням її потреб та особливостей; урахування результатів наукових досліджень, досвіду та кращої практики соціального супроводу людей, які перебувають у складних життєвих обставинах; системності, комплексності, безоплатності соціальних послуг; постійному підвищенні професійної компетентності соціальних педагогів тощо.

Розглядаючи особистісні якості волонтерів слід сказати, що в залежності від стажу роботи волонтером, особистого досвіду спілкування з різними людьми, займаною посадою, соціальним становищем, віком, сферою діяльності та з урахуванням інших можливі критерії волонтери поділяються на різні види.

Разом з тим, з метою повного та об'єктивного дослідження правової категорії «волонтер» та його адміністративно-правового статусу нам необхідно визначити його обсяг, тобто в залежності від певного критерію поділити дану категорію на види. Досягнення поставленого завдання можливе лише за допомогою використання методу логічного поділу. Обсяг поняття – це узагальнений в ньому клас предметів, кожний з яких має ознаки, зафіксовані у цьому понятті

[9, 28]. Виділяючи у якості складових елементів об'єм загального поняття «волонтер» підпорядковані йому видові поняття є основою для з'ясування їх логічної природи та юридичного змісту, а також сприяє правильному конструюванню відповідних дефініцій [10, 180].

При цьому необхідно пам'ятати, що основні засади, з яких слід виходити при поділі об'єму поняття волонтер, видається доречним відобразити через їх співвідношення з правилами поділу понять у формальній логіці: 1) поділ повинен бути співмірним (адекватним); 2) члени поділу повинні взаємно виключати один одного; 3) при одному і тому ж поділі потрібно застосовувати одну і ту саму основу; 4) поділ повинен бути безперервним.

Таким чином, підсумовуючи вище викладене, ми прийшли до висновку, що розкривши зміст видів волонтерів, цим самим ми дослідимо сам об'єм даного явища, що дасть нам можливість поглибити наші теоретичні здобутки в даному дослідженні.

Отже, волонтер – це фізична особа, яка добровільно, безкорисливо, безоплатно здійснює неприбуткову, соціально громадську діяльність на користь отримувача волонтерської допомоги з метою надання йому різного роду допомоги, здійснення догляду, проведення заходів, пов'язаних з охороною навколишнього природного середовища, збереженням культурної спадщини, історико-культурного середовища, пам'яток історії та культури, місць поховання, а також сприяння проведенню заходів національного та міжнародного значення, пов'язаних з організацією масових спортивних, культурних та інших видовищних і громадських заходів та є членом відповідної волонтерської організації з якою уклала договір про здійснення волонтерської діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Холостова Є.І. Волонтери // Словник-довідник з соціальної роботи / За ред. проф. Є.І. Холостовой. - М.: МАУП, 1997. – 424 с.
2. Підготовка волонтерів до соціальної роботи: навчально-методичний посібник / За ред. А.Й. Капської. - К.: Держсоцслужба, 2005. - 152 с.
3. Холостова Е.И. Профессиональный и духовно-нравственный портрет социального работника / Е.И. Холостова. - М.: Союз, 1993. - 34 с.
4. Потапова Н.А. Волонтерство як феномен самореалізації особистості в сучасних російських умовах / Н.А. Потапова // Інтегративний підхід в психології (нові дослідження): Збірник наукових праць: СПб., Видавництво РГПУ ім. Герцена, 2004. – 294 с.
5. Бодренкова Г.П. Волонтерська діяльність / Г.П. Бодренкова // Соціальна робота, 2006. - № 1. - С. 52-57.
6. Волонтерський рух в Україні: тенденції розвитку / [Вайнола Р.Х., Капська А.Й., Комарова Н.М. та ін.]. - К.: Академпрес, 1999. - 112 с.
7. Організація діяльності консультативних пунктів «Довіра» центрами соціальних служб для молоді: метод. посіб. / [Ю.В. Калашников, Т.В. Колодуб, Ф.І. Ільїнська та ін.]; за ред. П.Б. Лазаренка, І.М. Пінчук. - К.: ДЦССМ, 2003. - 138 с.
8. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови / В.Т. Бусел. – Київ, Ірпінь: Перун, 2005. - 1728 с.
9. Виноградова Л.К. Проблема борьбы с легализацией незаконных доходов в России / Л.К. Виноградова, Н.А. Гаража // Проблемы уголовного права в связи с реформами уголовного законодательства: сб. науч. трудов. – М., 1997. – С. 79-86.
10. Гражданский кодекс Украины (с изменениями и дополнениями по состоянию на 1 апреля 1998 года). – Х.: Одиссей, 1998. – 160 с.